

Olympiáda v českém jazyce
49. ročník, 2022/2023
Okresní kolo – zadání I. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body		
	gramatika	sloh	celkem

Jméno a příjmení: .....

Škola: .....

1. Doplněte slova z nabídky v náležitém tvaru do následujících vět a souvětí. Každé slovo můžete použít pouze jednou.

energický, energetický, pragmatický, praktický, preventivní, primární

_____ nápoje lze charakterizovat jako nealkoholické nápoje, které obsahují stimulační látky, zejména kofein a taurin.

Naším _____, nejdůležitějším cílem je zajistit důstojný život všem občanům.

Toto oblečení je velmi _____, jednak je pohodlné, jednak se snadno pere.

_____ člověk bývá zaměřený na užitek a prospěch, někdy může jednat až bezohledně a bez skrupulí.

Můj dědeček je velmi _____ člověk – neustále srší elánem, je rázný, aktivní a činorodý.

Dnes jdu ke svému lékaři na _____ prohlídku.

2. Podtržený výraz v následující větě může mít platnost dvou různých větných členů v závislosti na významu věty.

Ministři debatovali o nedávné stávce v České televizi.

a) Oba možné významy věty vysvětlíte a pro každý z nich uveďte, kterým větným členem podtržený výraz je.

i) Význam:

Větný člen:

ii) Význam:

Větný člen:

b) Změňte pořádek slov v zadané větě tak, aby podtržený výraz mohl být pouze jedním větným členem. Tuto obměněnou větu napište a větný člen určete.

Věta:

Větný člen:

3. K souvětí ve školním diktátu byl ještě zadán dodatečný úkol zdůvodnit psaní *i/y* a *í/ý* v některých slovech (v níže uvedeném textu jsou vytištěna tučně). Jeden žák odevzdal následující řešení:

Diktát:

*Osoby účastníci se projektu, mezi nimiž **byly** ženy i muži přeze všechny počáteční neúspěchy začali **brzyčko** dosahovat **chválihodného** výsledku.*

Vysvětlení:

byly: první „y“ – vyjmenované slovo „být“

byly: druhé „y“ – shoda přísudku s několikanásobným podmětem, který následuje až po přísudku a jehož prvním členem je slovo „ženy“ (je tedy blíže k přísudku než slovo „muži“)

začali: „i“ – shoda přísudku s podmětem, v podmětu stojí slovo „muži“ blíže přísudku, proto tato shoda

brzyčko: „y“ – vyjmenované slovo „brzy“ rozšířené zdrobňovací příponou „čko“

chválihodného: „i“ – není vyjmenované slovo

výsledků: „ý“ – , předpona „vy-/vý-“, vyjmenované slovo

a) Přepište zadané souvětí bez pravopisných nedostatků (nedostatky mohou být v celém textu, tj. nejen v tučně vytištěných slovech). Jevy, které mohou být zapsány více způsoby a v zadaném souvětí jsou napsány správně, neměňte.

b) Ve výše uvedeném žakově řešení označte slovem „SPRÁVNĚ“ ta vysvětlení, která jsou náležitá (obsahově i formulačně).

c) Vysvětlení, která jste neoznačili v bodu b), nahraďte správnými:

4. Přečtěte si úryvek z kuchařky, v níž jednotlivé recepty uvádějí texty humoristy Miloslava Švandrlíka.

Zajisté znáte známé přísloví: „Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.“ Podobné je chování rybářů. Když rybu lapají, pěkně jí mlčí! Sedí na štokrdleti nebo na pařezu a ani neceknou. Vědí, že zpěvem by přilákali jediné ptáčka nebo porybného. Mlčenlivá ryba by halekající protějšek docela určitě ignorovala a ani by ji nenapadlo stát se kořistí. Rybář je také bezměrně trpělivý, ačkoliv ví, že mu trpělivost nepřinese růže, ale zánět horních cest dýchacích. Jenže on ochotí rád, protože předpokládá, že pod hladinou, kolem návnady jím nastražené, krouží hladová ryba. Stejně jako muž na břehu ani ona nešpitne a jenom sleduje nedůvěřivými očima podivně se kroučící žížalu. Má po ní skočit, nebo nemá? Jestliže neodolá, sehraje titulní roli v našem následujícím receptu.

a) Každé z následujících slov zařaďte právě do jedné z níže uvedených skupin. Žádná ze skupin neobsahuje více než tři slova.

bezměrně, ceknout, halekat, ignorovat, ochoret, špitnout, štokrdle, zajisté

i) slova přejatá:

ii) slova zvukomalebná:

iii) slova knižní:

b) Vypište z textu přídavná jména odvozená od sloves a vyjadřující, že někdo nebo něco

i) provádí nějakou činnost:

ii) je výsledkem nějaké činnosti:

iii) slouží k nějaké činnosti:

c) Na každý řádek i)–iii) napište jedno přídavné jméno, které je odvozeno od slovesa *lapat* a které vyjadřuje, že někdo nebo něco

i) provádí tuto činnost:

ii) je cílem této činnosti:

iii) slouží k této činnosti:

d) Snaha autora o komický efekt se projevuje mj. ve dvou úsecích textu, které lze považovat za aktualizované verze známých přísloví:

Když rybu lapají, pěkně jí mlčí!

Trpělivost nepřinese růže, ale zánět horních cest dýchacích.

Změňte následující přísloví tak, aby také působila komicky.

Tichá voda břehy mele.

Kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde.

Olympiáda v českém jazyce
49. ročník, 2022/2023
Okresní kolo – zadání slohového úkolu

I. kategorie

Podářený/nepodářený aprílový žert

Vyberte si jednu z nabídnutých variant námětu. Slohový útvar je volný, téma zpracujte formou prózy. Doporučená délka je 200–300 slov.